

«Бағълайыджылар»

*7 сыныф

***Дерсинъ типи: пекитюв дерси**

***Талим формасы: сыныф-дерс системасы**

- * Окъутув макъсады: фонетика болюгинден талебелернинъ бильгилерни пекитмек.
- * Тербиевий макъсат: буюк адамларгъа урьмет ашламакъ.
- * Инкишаф этиджи: талебелернинъ бильгилерини буютмек ве арттырмакъ, мустакъиль, фааль чалышмагъа, фикир этмеге огретмек.

* **Дерснинъ
макъсадлары:**

***Талим усуллары:** сёз усулы(субет, лекция), амелий(мешгъулиетлер)

***Дерс такъымлары:** Компьютер, мультимедиа проекторы, презентация, джедвель.

- * **Тешкилий кысым**(Селямлашув, тербиевий дакъкъа, талебенинъ дерске азырланувы).
- * Эв вазифесини тешкерюв ве онынъ нетиджесини чыкърув.
- * **Мевзу устюнде ишлев**(Талебелерни дерсинъ мевзусы иле таныштырув).

* Тешкилий момент

* Оджа:

* - Селям алейкум, талебелер.

* Оджа:

* Кейфенъиз насыл?

* Оджа:

* -Ким бугунь невбетчи?

* Оджа:

* -Бугунь афтанынънасыл куню?

* Оджа:

* -Ким дерсте ёкъ?

*Эв вазифесини сорав

- *Бугунь дерсимзини мевзусы «Багълайыджылар». Амма бу мевзугъа кечмеден эвель, кечкен мевзуны къатырлайыкъ. Талелелер, кечкен дерс биз насыл мевзуны кечтик ве не акъкъында лаф эттик?
- *Сизинъ эв ишинъиз не эди? Мешгъулиетлерини тешкерийик.

* ЯНЪЫ МЕВЗУ

* Бугунь дерсимизнинъ мевзусы - багълайыджылар

* Джумле азаларыны ве джумлелерни бир-бирине багъламакъ ичюн хызмет эткен ярдым-джы сёзлерге багълайыджы дейлер:

Эписинден файдаланып, **Де** мен Фикретни, **Де** Фикрет мени

бельден тутып, тёпеге котерип, ерге ура **Ве**, ургъан сайын, **Я**

онынъ, **Я** меним бир ерим эзиле. (Ш. А.)

кѡшуджы

кѡаршы
кѡоуджы

айырыджы

инкяр

***Тизме багълайыджылар
дёрт группагъа
болюнелер:**

Къошуджы багълайыджылар: ве, эм, эм де, де - сёзлерни я да джумлелерни багъламакъ ичюн хызмет этелер.

Къаршы къоюджы багълайыджылар: амма, лякин, исе - маналары къапа-къаршы олгъан джумле азаларыны я да джумлелерни бир-бирине багълайлар.

Айырыджы багълайыджылар: я да, яки - тек алда кулланылалар; я..., я...; я..., я да...; бир.; бир., эм..., эм.; киби айырыджы багълайыджылар текрарлангъан алда къулланылалар.

Инкяр багълайыджысы: не.

Лугъат иши:

- * *Тизме-составной*
- * *Кедер-печаль, грусть*
- * *Мудир-заведующий*
- * *Инкяр- отрицание*
- * *Захире-зерно*

Шимди, талелелер, бир кѳач мешгѳулиет
япайыкѳ ве билгилеримизи пекитийикѳ.

**Пекитюв*

1-нджи мешгъулиет

- * Метинни окъунъыз. Багълайыджыларны тапып, чешитини бельгиленъыз ве дефтерге кочюрип язынъыз.
- * Сарайменден кельген ильки куньлеринде, секиз баба: «Иншалла, балаларымыз Къуран окъувны огренеджек, молла оладжакълар...», - деген эдилер. Усеин олжа бабаларны алдамады. Балаларына Къуран окъувны огретти, амма истикъбаль онынъ нафиле замет экенлигини де анълатты, чунки макъсады - моллалар азырламакъ дегиль, девлет идареси хызметлерине кирмеге икътидарлы хадимлер етиштирмек эди. Балаларгъа риязят, физика, эндесе окъутты. Ана тили ве эдебият огретти. Пушкин, Лермонтов, Мицкевичнинъ эсерлерини ана тильге терджиме этип, балаларгъа там актер усталы окъуп косьтерди. Дерслер тертибине музыка мешгъулиети кирсетти. Тюркю дерслеринде озю кемане чалып, рефакъатлыкъ этти. Усеин оджа аджайип кеманеджи эди.

(Ш. Алядин)

*2-нджи вазифе

- * Шимди исе, балалар, бойле бир вазифе. Мен такътада джумлелер яздым, сиз сыранен такътагъа чыкъып, джумледе багълайыджыларны тапмакъ керексинъиз ве оларнынъ чешитлерини бельгилемек.
- * **Меселя:** Излейиджилер **де** ондан узюльмейлер.
- * **Де** -къошуджы багълайыджы

*Энди, сизге бойле бир вазифе. Шимди **5 джумле тизмек** керексинъиз, ве о джумлелерде багълайыджыларны къуланмакъ ве оларнынъ чешитлерини бельгилемек. Джумлелерни дефетрге язып, магъа косътермек. 5 дакъкъанъыз бар.

***3-нджи вазифе**

Нетиджелев

* **Оджа:**

* -Машалла, балалар! Бугунь дерсте пек яхшы чалыштынъыз ве озь бильгилеринъизни пекитмек ичюн бир къач суальге джевап беринъиз.

* **Оджа:**

* -Балалар, биз бугунь нелер акъкъында лаф эттик?

* **Оджа:**

* -Багълайыджылар бу недир?

* **Оджа:**

* -Багълайыджылар насыл чешилерге болюнелер?

* **Оджа:**

* -Тизме багълайыджылар исе, насыл чешитлерге болюне?

- * 1. Бутюн къайделерини эзберлемек.
- * 2. «Баарь меним омрюмде»
серлевалы метин язынъыз.
Джумлелеринъизде
багълайыджыларны къайд этинъиз.
- * 3. Лугъаткъа язгъан сёзлерни
эзберлемек.

***Эвге вазифе**

Эпиниз пек тырыштынъыз ве баа къазандынъыз. Эр кезге бугунь беш къоям, чюнки дерсте пек гузель чалыштынъыз, меним суаллерге джевап бердинъиз ве бутюн вазифелерни беджердинъиз. Бунунен дерсимизни битиремиз.

Сагълыкънен къалынъыз!!!

***Бааллав**